

JAARVERSLAG

LEADER

de Liemers

2025

Gefinancierd door
de Europese Unie

JAARVERSLAG 2025

LEADER DE LIEMERS

Op 10 juni 2024 is de subsidieregeling LEADER de Liemers door de provincie Gelderland opengesteld. Ons gebied behoorde hiermee tot een van de eerste gebieden in Gelderland dat formeel kon starten met de subsidieregeling specifiek bedoeld voor de leefbaarheid op het platteland. In de periode 2023-2027 heeft de provincie Gelderland ons een programmabudget van afgerond € 1,9 miljoen toegewezen. Hiervan is € 1,5 miljoen specifiek bedoeld voor de uitvoering van projecten. Het penvoerderschap is belegd bij de Liemerse Ambassade.

Lokale Ontwikkelingsstrategie 2023-2027

De Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS) geeft de komende jaren richting aan activiteiten en initiatieven van het LEADER programma. De LOS is in 2023 via een interactief gebiedsproces samen met de inwoners en vertegenwoordigers van belangenorganisaties tot stand gekomen. LEADER de Liemers richt zich op de volgende vijf doelen:

1. Sociale en economische vitale kernen en dorpen
2. Lokaal voedsel van een gezonde bodem met een goed verdienmodel
3. Duurzame vrijetijdseconomie
4. Toekomstbestendige bedrijvigheid
5. Samenwerking

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de LOS is belegd bij de Lokale Actie groep (LAG).

Samenstelling LAG

De Lokale Actie Groep (LAG) is verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van het programma. De LAG bestaat uit 20 leden en deze groep is op voordracht van Jan Ummenthum, directeur van de Liemerse Ambassade samengesteld. In 2025 heeft Ted Prost (inwonerlid Duiven) de LAG verlaten. Zijn rol is overgenomen door Timo Willems.

Bestuurlijk afgevaardigd:

1. Floor Wissing (Heemraadslid Waterschap Rijn & IJssel)
2. Joyce Zwaga-Komen (wethouder gemeente Duiven)
3. Stan Hillenaar (wethouder gemeente Doesburg)
4. Ingrid Wolsing (wethouder gemeente Montferland)
5. Peter Pennenkamp (wethouder gemeente Westervoort)
6. Toon Albers (wethouder gemeente Zevenaar)

Inwonerleden:

7. Jeroen Willems (inwoner gemeente Duiven en afgevaardigd namens ondernemersvereniging Lindus)
8. Timo Willems (inwoner gemeente Duiven)
9. Arthur Balduk (inwoner gemeente Doesburg)
10. Aletta Laarberg (inwoner gemeente Montferland)
11. Walter Gerritsen (inwoner gemeente Montferland, voorzitter LAG)
12. Karin Seesink (afgevaardigd namens LTO Liemers Montferland)
13. Rick Smink (inwoner gemeente Westervoort)
14. Niels Leenders (inwoner gemeente Zevenaar)
15. Gerda Weijers-Verboort (inwoner gemeente Zevenaar)

Ambtelijk afgevaardigd (geen stemrecht)

16. Jan Werkman (gemeente Montferland)
17. Wendy Janssen (gemeente Zevenaar)
18. Geert Kurvers (provincie Gelderland)

Programmacoördinatie (geen stemrecht)

19. Jan Ummenthum (penvoerder Liemerse Ambassade)
20. Jolanda Kemna (coördinator LEADER)

De LAG is verantwoordelijk voor de selectie en beoordeling van de projecten. Alleen de bestuurders en de inwonersleden hebben een beslissende stem waarbij geldt dat minimaal 51% van het aantal stemgerechtigden uit het maatschappelijk middenveld moet komen. Waarom? Bij LEADER is het belangrijk dat inwoners zelf meebeslissen over welke projecten geld krijgen. Daarom moeten er meer inwoners dan bestuurders in de groep zitten die de projecten kiest. Zo blijft het echt een plan van en voor de mensen in de Liemers.

Stand van zaken uitvoering programma

De LAG is in 2025 8 keer bij elkaar gekomen:

- Donderdag 16 januari in Zalencentrum Wieleman te Westervoort
- Dinsdag 18 maart in de Turmac Cultuurfabriek te Zevenaar
- Woensdag 7 mei in Zalencentrum Wieleman te Westervoort
- Woensdag 18 juni in voormalig gemeentehuis te Doesburg
- Dinsdag 1 juli bij Jan & Jan te Didam
- Maandag 8 september in gemeentehuis Duiven
- Maandag 27 oktober in Kasteel Huis Bergh te 's-Heerenberg
- Donderdag 4 december bij Jan & Jan te Didam

Deze bijeenkomsten stonden in het teken van het beoordelen van projectinitiatieven (pitches), het scoren van subsidieaanvragen en het bespreken van de voortgang van het LEADER programma in de Liemers. In 2025 presenteerden initiatiefnemers in totaal 30 projectideeën aan de Lokale Actiegroep (LAG) van LEADER de Liemers. Van deze pitches kregen 20 projecten een positief advies om een subsidieaanvraag in te dienen. Zes projecten kregen een negatief advies omdat zij onvoldoende aansloten bij de doelstellingen van LEADER of omdat de onderbouwing van het plan nog onvoldoende was. Daarnaast kregen twee projecten het advies om hun plan verder uit te werken en opnieuw te pitchen, waarna één van deze projecten later alsnog een positief advies ontving. De beoordeling door de LAG richt zich nadrukkelijk op de maatschappelijke meerwaarde voor de regio, de mate waarin een initiatief bottom-up tot stand komt en het structurele effect voor de Liemers. Projecten die vooral een tijdelijk karakter hebben, primair een gemeentelijke verantwoordelijkheid betreffen of onvoldoende regionaal effect laten zien, krijgen doorgaans geen positief advies.

Projectoverzicht LEADER de Liemers (stand december 2025)

In onderstaande tabel zijn alle projecten opgenomen die een positief advies hebben gekregen van de LAG. Elk project bevindt zich in een andere fase qua procedure. In categorie A staan 14 projecten waarvoor een subsidieaanvraag is ingediend bij Stimulus en die door de LAG positief zijn beoordeeld. In B staan 6 projecten die een subsidieaanvraag hebben ingediend maar nog beoordeeld moeten worden. In C staan de projecten die een positief advies kregen naar aanleiding van de pitch in een LAG vergadering, maar nog een subsidieaanvraag moeten indienen.

NR	PROJECT	GEMEENTE	SUBSIDIE	GEINVESTEERD
A Ingediende subsidieaanvraag bij Stimulus				
1	Verduurzaming Hart van Loil	Montferland	80.000	183.678
2	MFA de Meikamer te Nieuw Dijk	Montferland	80.000	162.965
3	Haalbaarheidsonderzoek Healthy Village	Zevenaar	25.000	57.502
4	Kinderboerderij Rosorum	Zevenaar	76.828	153.656
5	Zuivel- en kaasmakerij de Klaver	Zevenaar	80.000	168.159
6	DVC'26 en De Club Didam	Montferland	80.000	239.549
7	Buitenplaats de Rijnstrangen	Zevenaar	80.000	445.000
8	Fitter Brein	Liemersbreed	52.750	105.500
9	Opzet voedsel coöperaties de Liemers	Liemersbreed	35.981	71.961
10	De Gouden herinnering	Liemersbreed	69.192	138.384
11	Filmhuis Doesburg	Doesburg	15.200	30.400
12	Kaastobbe Duiven	Duiven	57.228	114.456
13	LunchMaatjes	Duiven	25.000	51.850
14	Filmproject de Romeinen	Liemersbreed	25.000	25.000
		Subtotaal	782.179	1.948.060
B Ingediend en ter beoordeling bij de LAG				
15	Sevenart	Zevenaar	80.000	160.000
16	De Stokhorst	Duiven	80.000	198.000
17	De Werkplaats van Ons	Duiven	80.000	300.000
18	Kasteel Huis Bergh	Montferland	73.226	146.452
19	Multifunctionele Veldschuur te Kilder	Montferland	80.000	217.875
20	Haalbaarheidsonderzoek Liemerse Maakindustrie	Liemersbreed	25.000	50.000
		Subtotaal	418.226	1.072.327
C Positief advies maar moet nog indienen				
21	Boerderij de Houberg	Zevenaar	80.000	200.000
22	Het Barghse Huus	Montferland	80.000	161.900
23	Schutterij Sint Andreas	Zevenaar	11.150	50.000
24	Opzet Culkids OG Tent	Duiven	10.000	20.200
25	Watersportvereniging de Oude IJssel	Doesburg	65.000	134.781
26	Werefriedekerk Westervoort	Westervoort	80.000	182.500
27	Stichting Historische Warmtewerktuigen	Doesburg	80.000	175.000
		Subtotaal	406.150	924.381
Totaal subsidie en investeringen (A+B+C)			1.606.555	3.944.768

In totaal komen 27 projecten in aanmerking voor subsidie ter hoogte van € 1.606.555. Samen zorgen ze voor een totale investering van bijna € 4 miljoen in de regio. Dat betekent dat elke euro subsidie gemiddeld ongeveer € 2,50 aan extra investeringen oplevert van inwoners, ondernemers, verenigingen en andere partners. De projecten zijn verspreid over de gemeenten Montferland, Zevenaar, Duiven, Doesburg en Westervoort en een aantal initiatieven werkt Liemers-

breed. De plannen laten goed zien wat er leeft in de regio: van nieuwe ontmoetingsplekken in dorpen tot initiatieven rondom lokaal voedsel, cultuur, recreatie en samenwerking tussen inwoners en ondernemers. Hoewel het aantal projecten dat subsidie aanvraagt snel groeit, blijft de formele beschikking achter. Tot op heden zijn drie projecten definitief beschikt (groen gearceerd). De belangrijkste oorzaak ligt in de lange doorlooptijden van de subsidiebeoordeling bij uitvoeringsorganisatie Stimulus.

Naast budget voor de uitvoering van projecten, zijn er ook programma-kosten geraamd van in totaal € 411.519 voor de totale periode. In 2025 zijn de volgende kosten gemaakt:

Projectlasten LEADER 2025	Werkelijk	Begroot
Aanjaagactiviteiten/LEADER coördinator	57.042	57.042
Bestuur en organisatie LAG*	12.123	10.056
Communicatie **	6.664	8.520
Administratie	8.650	7.100
Totaal	84.479	82.718

* door hoge aantal LAG vergaderingen zijn de werkelijke kosten hoger dan begroot

** ten gevolge van lange doorlooptijden en stikstofproblematiek bij Stimulus duurt het langer voordat projecten een beschikking ontvangen en tot uitvoering komen. Hierdoor zijn de communicatiekosten voor het maken van video's over de projecten lager uitgevallen in 2025. In 2026 en 2027 verwachten we hierop een inhaalslag te maken.

Bestuurlijke inzet rondom knelpunten in het LEADER-proces

In 2025 hebben de Gelderse LEADER-gebieden gezamenlijk aandacht gevraagd voor knelpunten in de uitvoering van het LEADER-programma. LEADER Rijk van Nijmegen Maas en Waal nam hierbij het initiatief om de voorzitters van alle Gelderse LEADER-gebieden bij elkaar te brengen. Vanuit LEADER de Liemers heeft voorzitter Walter Gerritsen zich actief aangesloten bij deze bestuurlijke inzet en de signalen vanuit onze regio nadrukkelijk ingebracht in het gezamenlijke overleg.

Tijdens het voorzittersoverleg op 2 juli 2025 zijn de belangrijkste knelpunten open met elkaar besproken. Daarbij ging het onder andere over de lange doorlooptijden van subsidieaanvragen, de toenemende administratieve last voor initiatiefnemers en het uitblijven van beschikkingen. Deze signalen werden door meerdere LEADER-gebieden herkend.

De gezamenlijke inzet leidde tot meerdere bestuurlijke gesprekken met gedeputeerde Harold Zoet in het najaar van 2025, waarbij ook de provincie Gelderland en uitvoeringsorganisatie Stimulus betrokken waren. In deze gesprekken is nadrukkelijk aangedrongen op versnelling van het aanvraag- en beoordelingsproces en betere communicatie richting initiatiefnemers. In de praktijk heeft dit tot nu toe nog onvoldoende verbetering opgeleverd. De doorlooptijd van een subsidieaanvraag is opgelopen van de oorspronkelijke 22 weken naar ongeveer 32 weken. Stimulus heeft aangegeven op dit moment weinig mogelijkheden te zien om deze termijn te verkorten. Voor de LAG van LEADER de Liemers is dit een zorgelijke ontwikkeling, omdat lange doorlooptijden het enthousiasme van initiatiefnemers kunnen remmen. De LAG blijft daarom, samen met de andere Gelderse LEADER-gebieden, het gesprek voeren met provincie en uitvoeringsorganisatie om tot een beter werkbaar en toegankelijk proces voor initiatiefnemers te komen.

Landelijke LEADER-dag

Op 7 november 2025 vond in Lievelede de landelijke LEADER-dag plaats, waar vertegenwoordigers van alle 32 LEADER-gebieden in Nederland samenkwamen. Omdat de provincie Gelderland gastheer was, hebben de Gelderse

LEADER-gebieden gezamenlijk bijgedragen aan de organisatie van deze dag. Ook leden van LEADER de Liemers waren aanwezig. De bijeenkomst stond in het teken van ontmoeting, het delen van ervaringen en het uitwisselen van lessen uit lopende projecten. Daarnaast werd vooruitgekeken naar de verdere uitvoering van het huidige LEADER-programma en de toekomst van het instrument voor plattelandsontwikkeling.

Communicatie

In de periodieke nieuwsbrief van de Liemerse Ambassade wordt de voortgang van het LEADER programma besproken. Daarnaast deelden we actuele informatie over de uitvoering van ons programma op de website www.leaderdeliemers.nl. De verwachting is dat we in 2026 de eerste video's kunnen presenteren van de gerealiseerde projecten.

Doorkijk naar 2026

Eind 2025 heeft de LAG informeel vernomen dat de provincie Gelderland aanvullende middelen heeft gereserveerd voor LEADER-gebieden die hun beschikbare programmabudget volledig weten te benutten én kunnen aantonen dat er voldoende uitvoerbare projecten in voorbereiding zijn. Wanneer het gebied formeel een verzoek indient en kan onderbouwen dat er concrete projecten gereed zijn om op korte termijn te starten, komt naar verwachting circa 30% extra budget beschikbaar. Voor het LEADER-gebied De Liemers betekent dit een mogelijke aanvulling van ongeveer € 450.000 bovenop het huidige programmabudget van € 1,5 miljoen.

De provincie stelt daarbij als voorwaarde dat er vooraf voldoende zekerheid is dat deze middelen daadwerkelijk besteed kunnen worden. Daarnaast geldt een relatief korte uitvoeringstermijn: projecten moeten uiterlijk eind 2028 zijn gerealiseerd en financieel zijn afgerond.

Om voor deze aanvullende middelen in aanmerking te komen, wordt er in de komende periode actief op gestuurd dat projecten die reeds een positief advies van de LAG hebben ontvangen, hun subsidieaanvraag daadwerkelijk indienen. Op basis van de huidige projectomvang kan met een aanvullend budget van € 450.000 naar verwachting ruimte worden gecreëerd voor circa vijf tot zes extra projecten.

In het bestuurlijk overleg met gedeputeerde Zoet op 20 april 2026 zal dit onderwerp opnieuw worden besproken en zal ook de mogelijkheid van het indienen van een formeel verzoek aan de provincie aan de orde komen.

*Liemer***se**
Ambassade

Liemerse krachten **GEBUNDELD!**

Postbus 26, 6940 BA Didam • 31 (0)316 234 425
info@liemerseambassade.nl • www.liemerseambassade.nl